

USODA GENIJA

Borut Marter

2022

OSEBE

PHILIPP IGNAZ SEMMELWEIS

Druge osebe igrajo več vlog.

ZDRAVNIK – PSIHIATER V UMOBOLNICI – PRIKAZEN

PROFESOR KLIN – ČUVAJ – PRIKAZEN

NOSEČNICA – PRIKAZEN

Pred odkritjem svetov mikroorganizmov Louisa Pasteurja okoli leta 1880 je v eni od univerzitetnih porodnišnic na Dunaju skoraj vsaka tretja nosečnica umrla za porodno mrzlico le nekaj dni po porodu. Umrla je počasne ter grozljive smrti in nihče ni vedel, zakaj.

To je zgodba o mladem madžarskem zdravniku, ki je z vso svojo gorečo življenjsko energijo in ljubeznijo do mladih mater želel razjasniti vzrok teh smrti in se tako moral zoperstaviti dogmatičnemu in nazadnjaškemu stanju medicine v 19. stoletju.

1. PRIZOR

Soba porodnišnice

Oder je v popolni temi, nato pa se, kot bi sonce pogledalo skozi oblake, nekje zgoraj prižge luč in osvetli Ignaza.

IGNAZ

NIČ NI BREZPLAČNO NA TEM SVETU. VSE SE MAŠČUJE, DOBRO IN SLABO JE TREBA PREJ ALI SLEJ POPLAČATI. DOBRO SEVEDA DOSTI DRAŽJE.

Zasliši se cingljanje zvonca.

Prižgejo se luči. Ob postelji, v kateri leži mlada nosečnica, stoji Ignaz in njegov zdravniški kolega.

NOSEČNICA

Kdo zvoni? Ste slišali to cingljanje? Kaj je to?

ZDRAVNIK

v zadregi

Nič takega. Ne vznemirjajte se. To je le duhovnik, ki pride, da bi nosečnice privedel k zakramentu.

IGNAZ

povsem razburjen, govori z močnim madžarskim naglasom

K POSLEDNJEMU ZAKRAMENTU!!! K POSLEDNJEMU!

Jaz tega zvonjenja ne prenesem več, vse to, kar se dogaja tu, se mi zdi nevzdržno! NEVZDRŽNO!!! Smrtne primere sprejemamo z neverjetno samoumevnostjo. Porodi se pa kar nadaljujejo, ne da bi kdo preveril, zakaj v istih okoliščinah neka mati umre, druga pa ne!

Nosečnica hipoma vstane, se usede na rob postelje ter napeto posluša.

ZDRAVNIK

Lepo vas prosim, malo tišje, če se da. Saj ni treba, da cela bolnica sliši. Saj vzroki smrti so ja čisto jasni.

NOSEČNICA
panično

Smrti! O tem sem tudi jaz slišala. Prijateljice so mi rekle, da je oddelek doktorja Klina uročen. Od tu se redko katera vrne domov. Prosim vas, premestite me na drug oddelek! Rotim vas! Ne želim več biti tu, želim si na oddelek doktorja Bartscha. Na oddelek z babicami.

ZDRAVNIK

Tu nismo v restavraciji, da bi si izbirali »à la carte«. Sicer pa ni potrebe za preplah, gospodična. Tu pri nas ste v dobrih rokah. Za vas skrbijo najboljši zdravniki Dunaja in njihovi učenci.

IGNAZ

Gospodična, na vašem mestu bi tekkel, kakor hitro bi me nesle noge. Tu nihče ne ve, zakaj umirate kot na fronti. Tale epidemija porodne mrzlice pri nas je ...

NOSEČNICA

EPIDEMIJA!!!

ZDRAVNIK

DOKTOR SEMMELWEIS! Prosim vas, da se vzdržite takih pripomb.

IGNAZ

Kakih pripomb? Ne razumem.

ZDRAVNIK

Tu nismo na nobeni fronti in tudi nobenih epidemij ni.

IGNAZ

A, tako? A želite videti statistiko smrtnosti za preteklo leto? Svojih pripomb se bom pa vzdržal šele takrat, ko bo kaj narejeno, da se to kriminalno stanje izboljša!

ZDRAVNIK

Ne, kar takoj se boste vzdržali, drugače bom dolžan vse skupaj javiti profesorju Klinu.

IGNAZ

Se bojim, da boste profesorja bolj težko našli, je namreč preveč zaposlen na dvoru lesti kraljevi družini v ...

ZDRAVNIK

IGNAZ! Še enkrat vas opozarjam, da prenehate s temi vašimi ... provokacijami.

IGNAZ

Edino, s čimer moramo prenehati, je tale morija mladih mater. K nam pridejo zdrave kot dren, po dveh tednih pa že ležijo spodaj v secirnici in nobenemu se ne sanja, zakaj. Saj prejšnji mesec je komaj katera preživela.

NOSEČNICA

Secirnici! Prosim vas, rotim vas, doktor ...

IGNAZ

Semmelweis, kar Ignaz mi recite. *Jo poboža po laseh.*

NOSEČNICA

Doktor Ignaz ... nikar me ne pustite tu. Doma imam še tri otroke, ki potrebujejo mater. Saj sami pravite, da je tu kot na bojišču. Prosim vas.

ZDRAVNIK

No, evo, pa ste uničili najučinkovitejše orodje, ki ga imamo zdravniki pri svojem delu.

IGNAZ

Aroganco?

ZDRAVNIK

Zaupanje!

IGNAZ

Kako, za božjo voljo, naj nam te uboge duše zaupajo, če pa ne vemo, kaj delamo. Vzroki smrti zaradi porodne mrzlice so povsem neraziskani.

ZDRAVNIK

To pa ni res! Dobro vemo, da gre pri porodni mrzlici za posledico miazmov. Za strupeno meglo ali paro, napolnjeno z delci razpadajočih se snovi, ki povzročajo bolezni.

IGNAZ

Ah, lepo vas prosim. Kje so pa tile vaši miazmi tamle čez cesto pri doktorju Bartschu, kjer se umira dvajsetkrat manj kot pri nas? Še nisem srečal megle, ki bi ji cesta preprečila prehod na drugo stran.

ZDRAVNIK

Če imate vi boljšo teorijo, pa prosim, na dan z njo.

IGNAZ

Saj ravno to vam želim dopovedati. Vzrok je treba najti. Ne moremo se zanašati na neke teorije, ki so očitno skregane z življenjem. Vzrok je prav gotovo dosti bližje. Mora biti nekaj tu, na našem oddelku, kar povzroča vso to morijo. Nekaj je drugače kot pri doktorju Bartschu. Nekaj, kar ... ne vem še čisto točno ...

ZDRAVNIK

Točno tako! Ne veste, zakaj, in zato vas prosim, da nehate strašiti pacientke.

IGNAZ

Dejstvo je, da se v kliniki Bartscha umira manj kot pri nas! Iz tega moramo izhajati, tu moramo začeti.

Nosečnica pade na kolena pred Ignazem in ga roti.

NOSEČNICA

Doktor Ignaz, prosim vas! Ne pustite me umreti! Vse bom storila, kar želite, ne pustite me tu. Brez moža sem in plačati vam za vaše delo tudi ne morem kaj dosti, toda znam šivati in trdo delati, vam bom že nekako plačala ... ne vem, na koga drugega se lahko obrnem. Prosim!

IGNAZ
v zadregi

Jaz ... jaz ... bi vam rad ...

ZDRAVNIK

Gospodična, ulezite se, prosim, nazaj v posteljo. *Jo na silo dvigne s tal in jo potisne nazaj v posteljo.*

Zasliši se cingljanje zvonca. Luči se ugasnejo.

2. PRIZOR

Soba umobolnice

Ko se luči zopet prižgejo, v postelji namesto nosečnice leži Ignaz, privezan je s pasovi, nad njim pa se sklanja, v istem položaju kot prej zdravnik nad nosečnico, čuvaj umobolnice. Tam, kjer je stal Ignaz, pa stoji psihiater. Ignaz v desni roki stiska knjižico. V vseh prizorih v umobolnici ima obvezano levo dlan. Soba je še turobnejša kot tista v porodnišnici.

ČUVAJ

Pomirite se! Drugače vam bom zamašil še usta.

IGNAZ

Morilci! Morilci! Vsi ste čisto navadni morilci! Odvežite me!

PSIHIATER

Tu smo, da vam pomagamo, doktor Semmelweis. Ampak če se boste tako obnašali, ne moremo drugače, kot da vas ... ehm, gibalno omejimo.

IGNAZ

Pustite me nazaj na delo. Ne držijo se mojih navodil! Zakaj se ne držijo mojih navodil?? Pa sem jim jasno razložil. Jaz sem ja šef porodnišnice Sv. Rochus ...

PSIHIATER

Na Dunaju ste, doktor Semmelweis. Sv. Rochus je v Budimpešti.

IGNAZ

Na Dunaju? Kaj, za boga, pa delam tu? Nazaj v Budimpešto hočem! Takoj! Jaz sem šef porodnišnice ...

PSIHIATER

So vas že razrešili, doktor Semmelweis. Lahko se odpočijete. Tu smo, da vam pomagamo. Ampak če boste tako razgrajali, bomo prisiljeni, da vas ... pomirimo.

IGNAZ

momlja sam sebi

V maju je bila smrtnost 27 od 100 rojstev. Potem pa en mesec kasneje le 3 od 100. Razlogi so jasni. MORILCI! SAMI MORILCI!! *Ignaz se začne premetavati po postelji.*

ČUVAJ

Zdaj je pa dosti heca. Tole je pa preveč. Če nočete zlepa, znamo tudi zgrda. Ga utišam, gospod doktor?

PSIHIATER

Počakajte, raje prinesite pomirjevalo. Injekcijo broma, dobite jo pri sestri.

Čuvaj odide.

Psihiater se približa Ignazu in mu poskuša zategniti trakove, s katerimi je zvezan.

IGNAZ

NEEEEEEEEEEE! NE DOTIKAJTE SE ME!! Zakaj noben ne verjame ... zakaj nihče ne vidi ... NE DOTIKAJTE SE ME!

PSIHIATER

Pomirite se. Samo tole zategnem ...

IGNAZ

NEEEEEEEEEEE ! Krvave roke imate ... VI VSI!!

V sobo vstopi čuvaj z injekcijo.

ČUVAJ

Brom, gospod doktor.

PSIHIATER

Hvala. *Vzame injekcijo.*

IGNAZ

Sedemindvajset mrtvih mater ... od stotih. Sedemindvajset ... v najlepšem obdobju življenja ... doktor Škoda je razumel, a drugi ... MORILCI!!!!MORILCI!!!! *Ignaz ponovno začne vpiti na ves glas in se premetavati po postelji.*

PSIHIATER

Ne bo šlo zlahka.

Začneta se približevati postelji. Luči se ugasnejo.

IGNAZ

v temi

MORILCI!!!!MORILCI!!! NE DOTIKAJTE SE ME! NA VAŠIH ROKAH JE KRI!

3. PRIZOR

Soba porodnišnice

Luči se zopet prižgejo. Na postelji leži nosečnica, ki je v bolečinah. Približujejo se ji profesor Klin, zdravnik in Ignaz. Postelja, v kateri leži nosečnica, zdravnik ter profesor Klin so v istem položaju kot osebe na koncu prizora v umobolnici. Profesor Klin je pedanten in samovšečen karakter z nekoliko ženstvenim načinom govora.

PROFESOR KLIN

slabe volje

V čem je zopet problem, doktor Semmelweis? A ne more miniti en dan brez tega, da me kličejo sem zaradi vas? Nimam časa za vsako rev'co, ki se pritepe sem.

IGNAZ

komaj zadržuje svojo razburjenost

Profesor doktor Klin, toda tole si morate pogledati. Pacientka je prišla na naš oddelek le dva dni nazaj. Nosečnost v tretjem trimestru, rahle bolečine v križu, povečane dojke in občasen kolostrum. Skratka, nič posebnega za štirideseti teden nosečnosti. Pacientka je drugače zdrava in brez drugih posebnosti.

PROFESOR KLIN

Ja, ja ... preidite k bistvu.

IGNAZ

Ob prihodu jo je pregledal kolega doktor Meier. Kaj točno je bilo pregledano, mi ni znano, kajti doktor Meier mi noče dati nikakršnih informacij glede tega ...

ZDRAVNIK

Poslušajte, vam pa res nisem dolžan poročati o svojih pregledih. Posebno ne od takrat, ko ste nas začeli obtoževati, da smo krivci za povečano število smrti na našem oddelku.

IGNAZ

Jaz nisem obtoževal nikogar! Dejal sem le, da je velika verjetnost, da vzrok porodne mrzlice izvira iz načina našega dela na tem oddelku. Drugače si tega ne znam razložiti. Saj čez cesto pri doktorju Bartschu vladajo isti pogoji kot pri nas, a je smrtnost dosti nižja in ...

PROFESOR KLIN

Kako, prosim!?? Pa ja res ne trdite, da smo mi krivi? Ta je pa dobra, a bo že vsak asistent svoje teorije gonil. Doktor Meier, kaj ste pregledali pri tejle pacientki?

NOSEČNICA

Nočem biti na tem oddelku. Premestite me ...

PROFESOR KLIN

ostro

Prosim, ne prekinjajte me. Vas bom že kaj vprašal, če bo potrebno. Skratka, doktor Meier, kakšen je bil pregled.

ZDRAVNIK

Opravil sem standardni pregled, nato pa otip nožnice in vrha materničnega vratu. Pacientka ni kazala nikakršnih posebnosti. Pregled ni mogel trajati več kot pet minut. To vem zato, ker sem se moral potem takoj vrniti nazaj v prosekturo, kjer sem nadzoroval študente pri kolokviju iz patološke anatomije.

NOSEČNICA

V ponedeljek sem bila še čisto zdrava. Zdaj pa mi je tako slabo, da tudi spati ne morem. Tako grozno se nisem počutila še nikoli.

PROFESOR KLIN

je ne posluša

Torej, doktor Semmelweis, v čem je sedaj problem?

IGNAZ

Problem je v tem, da ima pacientka danes vročino, hudo slabost in ne more v sebi zadržati nobene hrane.

PROFESOR KLIN

Ja, in?

IGNAZ

In?! In ne vemo, zakaj je do tega nenadnega poslabšanja prišlo!

PROFESOR KLIN

Jaz vam lahko naštejem vsaj pet vzrokov, zakaj, in tudi vi bi jih znali, če bi na predavanjih poslušali in se ne bi raje sprehajali po botaničnih vrtovih in filozofirali o rožicah. Vašo disertacijo sem si prebral. Vseh 12 strani! *Se pomenljivo nasmehne*. Kak naslov že ima? »Življenje rož«, če se ne motim. Morda bi bilo bolje, da vam najdemo delo zunaj na vrtu, doktor Semmelweis.

IGNAZ

Ne razumem, kaj ima to sedaj opraviti z ...

PROFESOR KLIN

Saj ravno v tem je problem, kolega Semmelweis, vi še marsičesa ne razumete in moja naloga ni, da vam vsako stvar posebej razlagam.

IGNAZ
razburjeno

Toda, profesor doktor Klin, tu nam nosečnice ja pomirajo kot muhe! *Se malo pomiri*. To ja moramo raziskati.

NOSEČNICA
vstane iz postelje in hoče zapustiti sobo

Jaz grem domov. Tudi minute več me ne boste tukaj ...

PROFESOR KLIN

Ja, kam pa vi?! Da se mi pri priči uležete nazaj!

ZDRAVNIK

Gospodična ... *V zadregi*.

NOSEČNICA

Saj še mojega imena ne veste.

ZDRAVNIK

Ne zganjajte panike, prosim. Takile ne morate domov. Saj komaj hodite, pa še vročino imate. Prosim, da se pri priči uležete nazaj. *Jo zgrabi in spravi nazaj v posteljo.*

NOSEČNICA

Ne, ne, pustite me na miru! Jaz hočem domov!

PROFESOR KLIN

No, a sedaj vidite, kakšen cirkus ste nam naredili, kolega, s temi vašimi fantazijami.

Zasliši se cingljanje zvonca.

NOSEČNICA

jo kar vrže iz postelje

Jaz želim živeti!

PROFESOR KLIN

se usede poleg nje in jo potisne nazaj na posteljo

DOKTOR MEIER, INJEKCIJO BROMA, PROSIM! TAKOJ!

ZDRAVNIK

Razumem. *Odide.*

PROFESOR KLIN

Pomirite se, prosim. Tu ste povsem na varnem.

NOSEČNICA

želi vstati

Saj je doktor Ignaz rekel, da tu nosečnice pomirajo kot muhe.

PROFESOR KLIN

Doktor Semmelweis je še začetnik, gospodična. Ne ve, o čem govori. Jaz sem predstojnik klinike in zagotavljam vam, da ...

ZDRAVNIK
se vrne z injekcijo

Brom, profesor.

PROFESOR KLIN

Injicirajte, prosim.

NOSEČNICA
se brani

NEEEEE! Pustite me na miru!

ZDRAVNIK

Doktor Semmelweis, pomagajte jo pridržati.

IGNAZ

Se opravičujem, ne zmorem. *Stopi korak nazaj.*

PROFESOR KLIN

Doktor Semmelweis, pridržite jo!

Ignaz se ne zgane. Profesor Klin jo čvrsto prime. Nato pa ji doktor Meier zapiči injekcijo.

4. PRIZOR

Soba umobolnice

Luči se ugasnejo. Ko se zopet prižgejo so vloge zamenjane. Ignaz leži na postelji in psihiater mu izvleče injekcijo iz roke. V sobi je tudi čuvaj, ki je v istem položaju kot prej profesor Klin. Ignaz pa v desni roki stiska knjižico.

IGNAZ

se brani

Neee! Morilci! Pustite me!

PSIHIATER

Tole bo dovolj. Par minut bo trajalo, pa bo mir. *Odide.*

ČUVAJ

Pa kaj vam je bilo tega treba? Zdaj boste pa kot kak kuščar tule vegetirali.

IGNAZ

Zakaj ste slepi? Kako da ne razumete? Nikogar ni zanimalo, zakaj.

ČUVAJ

Ne vem, o čem govorite.

IGNAZ

To so rekli vsi. Nihče me ne razume ... ko je pa tako preprosto.

ČUVAJ

Kaj je preprosto?

IGNAZ

Vzrok! Vzrok vse te morije. Čisto preprost. Povsem na dlani ... *Utihne in zapre oči.*

Čuvaj še malo počaka in nato odide.

IGNAZ

odpre oči in govori sam sebi

Resnica me je uničila. Odkril sem zaklad. Želel sem ga deliti z vsemi ... pa so me zavrnilo ... posmehovali so se mi. Najprej mojemu madžarskemu naglasu, potem pa mojim idejam. Zmerjal sem jih z morilci, pa so mi zamerili. Morilci, morilci, MORILCI!!! Kaj pa naj jim rečem drugega? Mlade matere ... med dvema najlepšima trenutkoma v življenju ... med mladostjo in rojstvom svojega otroka ... iztrgane iz tega sveta ... tako surovo ... tako nepotrebno ... ni mi uspelo ... pustil sem jih na cedilu ... oprostite mi, oprostite mi, oprostite mi. *Zaspi.*

Vrneta se psihiater in čuvaj.

PSIHIATER

No, pa je končno mir.

ČUVAJ

Mu odvežem trakove?

PSIHIATER

Raje ne. Ko je prišel, je bil tako divji, da smo ga komaj ukrotili.

ČUVAJ

Kaj pa stiska tule v roki? Neko knjižico. *Mu jo vzame, bere.* Etiologija, definicija in profilaksa porodne mrzlice ... Ignaz Philipp Semmelweis. *Malo prelista in bere.* Usoda me je izbrala za zagovornika resnice, ki je zapisana na teh straneh, in moja neizbežna dolžnost se je postaviti tej resnici v bran. Upanje, da bo svet sprejel moja spoznanja brez boja, sem že opustil. *Pogleda psihiatra. A vi veste, o čem govori?*

PSIHIATER

Nekaj o porodni mrzlici. Ni daleč prišel s svojimi tezami. So ga bolj učeni od njega hitro postavili na pravo mesto. Še iz službe so ga vrgli zaradi tega. Tudi tu pri nas, v Splošni dunajski bolnišnici je delal nekaj časa. Pokažite, prosim. *Čuvaj mu izroči knjigo. Jo prelista in bere.* Porodna mrzlica se pri živalih pojavi redkeje kot pri ljudeh. Razlog za pogostejši pojav pri ljudeh je v tem, da živali nimajo tako pogostih zdravniških pregledov kot nosečnice v porodnišnicah. HA! Smisel za humor pa ima. Ni čudno, da je končal tule pri nas.

ČUVAJ

Kako to mislite?

PSIHIATER

Hja, če je obdolžil svoje zdravniške kolege, da sejejo naokoli smrt, potem ni čudno, da so se zarotili proti njemu.

ČUVAJ

Pa je to res? To o smrti?

PSIHIATER

Ah, lepo vas prosim ... a mislite, da bi ga imeli tule privezanega, če bi bilo kaj resnice v tem? Tule imamo kar nekaj takihle Jezusov, ki si domišljajo, da bodo spremenili svet.

ČUVAJ

Potem laže.

PSIHIATER

Saj ne gre za laži. Gre za znanost. Ta pa ne napreduje tako, da takile osamljeni volkovi pišejo neke traktate, povlečene iz zraka. Znanost lahko napreduje le v diskurzu med avtoritetami.

ČUVAJ

Diskurzu?

PSIHIATER

V pogovoru med ljudmi, ki o tem nekaj vejo.

ČUVAJ

Saj tale je porodničar, piše tukaj.

PSIHIATER

Med ljudmi, ki o tem nekaj vejo in kaj veljajo. Navaden asistent je bil. No, saj vse to sedaj ni važno. Važno je, da ne razgraja več. Mislím, da lahko zdaj greva. Tale nam nocoj ne bo več povzročal težav. *Začne hoditi stran.* Aha, pa tole vrzite v smeti. *Mu izroči knjižico.*

Luči se ugasnejo.

5. PRIZOR

Soba porodnišnice

Ko se luči zopet prižgejo, na postelji leži nosečnica, ob njej sta zdravnik in Ignaz. Nosečnica je hudo bolna in le stežka govori in se premika.

NOSEČNICA

To je moje telo in z njim lahko delam, kar hočem! Jaz ne želim roditi tukaj!

ZDRAVNIK

Nikamor ne greste. Kdo vas bo pa prišel iskat? Saj nimate nikogar. Sami pa tudi ne pridete daleč. Vzame v roko bolniško kartoteko in bere. Neporočeni, brez družine, brezposelni ...

NOSEČNICA

Vseeno mi je, bom pa na cesti rodila. Doktor Ignaz, pomagajte mi, prosim.

IGNAZ

Kako?

NOSEČNICA

Pomagajte mi vstati. *Se poskuša dvigniti.*

IGNAZ

Se moram strinjati s kolegom. Če nimate kam iti, je morda res bolje, da ostanete tu pri nas.

NOSEČNICA

Saj sem tu pri vas že cel teden, pa mi je vsak dan slabše. Saj me bo še pobralo, preden bom rodila.

ZDRAVNIK

Ne skrbite. Tu imamo vse pod kontrolo. Ravno sem naročil sestri, da vam prinese odvajalo. Vaša vročina je sigurno posledica kopičenja vode v telesu. To se pojavi, ko ...

NOSEČNICA

Vi pa ... vi pa, da mi ne hodite več blizu! Seveda se mi kopiči voda v telesu. Temu se reče nosečnost! Izginite! Da vas ne vidim več!

ZDRAVNIK

Vam je pa težko pomagati. *Odide.*

NOSEČNICA

Doktor Ignaz, vi pa počakajte, prosim. *Ignaz se usede poleg nje.* Poglejte, vaš kolega ima povsem prav. Sama sem na tem svetu, a moram kljub temu poskrbeti za svoje otroke. Če tule umrem, je po njih. Le kako naj preživijo brez matere. Življenje na cesti je grozno. *Zajoče.* Vi ste videti še kot edini sočuten človek tu, pomagajte mi vendar, prosim. Ne smem še umreti.

IGNAZ

Toda kako? Ne vem še, kako bi vam lahko pomagal. Ta bolezen, ki jo imate, je zelo zahrbtna. Vzroki so nam še povsem neznani. Tudi pravega zdravila ni zanjo. Sedaj ko ste že bolni, res ne vidim razloga za vaš odhod. Jaz ne bi smel pustiti, da ste v tako stanje sploh prišli. To je naša krivda, moja krivda. Nekaj smrtonosnega je tu pri nas ... nekaj nevidnega ... nikoli vas ne bi smeli spustiti na naš oddelek.

NOSEČNICA

Kaj naj potem naredim?

IGNAZ

Ne vem. Ne vidim še skozi vso to meglo smrti.

NOSEČNICA

Bom umrla?

IGNAZ

Ne vem. Upam, da ne. Mnoge so ... *Pavza.* Iskren bom z vami. Le redko katera preživi. Navadno se pojavijo simptomi šele po porodu. Pri vas pa so se žal že prej.

NOSEČNICA

Bo moj otrok preživel?

IGNAZ

Morda.

Zasliši se cingljanje zvonca.

NOSEČNICA

Je to že moj zvonec. Prihaja k meni? *Ignaz molči.*

IGNAZ
zamišljeno

Ne. Meni zvoni. Da me opomni na mojo dolžnost.

NOSEČNICA

Res ne morate nič storiti?

IGNAZ

Kar je v moji moči, bom storil. *Jo poboža po laseh.* Pustili smo vas na cedilu, vas, ki najbolj potrebujete pomoč.

NOSEČNICA

Morda je to božja kazen. Bog je del vsega, kar nas obdaja, pravijo. V vsemu je Bog, tudi v meni.

IGNAZ

Ne, ne, v tem ne more biti nič božjega. Umirati ... takole brez razloga.

NOSEČNICA

Potem ne pridem v nebesa? Jaz in moj otrok?

IGNAZ

Ves svet bi vam želel obljubiti, tu in tam na drugi strani ... a več kot mladih mater umre, manj je moja vera trdna. Manj sem trden jaz.

NOSEČNICA

Ne počutim se dobro. Slabo mi je.

IGNAZ

Ulezite se malo, odpočijte si. *Se uleže.*

NOSEČNICA

Veste, imam še tri otroke. Majo, Petra in Tomaža. Tako lepi otroci so. Nič kaj poredni. Vedno mi pomagajo, ko jih prosim. Peter sploh. On je vedno ob meni. Kot da bi se bal, da bom kam odšla ... da me bo izgubil.

IGNAZ

Kje pa so sedaj?

NOSEČNICA

Živimo v zapuščeni hiši tam pri Calafattijevem trgu. Anže skrbi za njih. On je najstarejši ... trinajst jih že ima ... je zelo odgovoren, veste ... ne mine dan, da ne prinese domov kakega kovanca ... kje jih stakne sam bog ve ... mi nikdar noče povedati, kako je prišel do njih. Pravi le: »Mama, vzemi in ne sprašuj preveč.«

IGNAZ

Kje pa je oče?

NOSEČNICA

Nesrečo je imel ... v tovarni. Ni preživel. Takrat so bili otroci še čisto majhni. Tale ni njegov. *Se pogladi po trebuhu.* Tale je od ... niso vsi moški zanesljivi ... že dolgo ga nisem videla. Verjetno se klati po kakih gostilnah ... tako sem utrujena.

IGNAZ

Kar zaspate malo, vam bo koristilo. Saj se vrnem.

NOSEČNICA

Prosim, ne zapuščajte me. Samo vas imam, ki me slišite.

Luči se ugasnejo.

6. PRIZOR

Soba umobolnice

Na postelji leži Ignaz, ob njem sedi psihiater.

PSIHIATER

Zaspite malo, vam bo koristilo.

IGNAZ

Dajte mi mir. Ne bom spal. Imam še toliko dela. A vi sploh veste, kdo sem jaz?

PSIHIATER

vzame v roko bolniško kartoteko in bere

Philipp Ignaz Semmelweis, starost 47 let, poklic porodničar, stanujoč ...

IGNAZ

Nehajte! To o meni ne pove čisto nič. Jaz sem tisti, ki je spoznal resnico!

PSIHIATER

Resnico? O čem?

IGNAZ

O porodni mrzlici. O vzrokih porodne mrzlice.

PSIHIATER

se nasmehne

A tako? In kaki so ti vzroki ?

IGNAZ

Ni vsak pripravljen sprejeti resnice, kolega. To sem sedaj spoznal. Vi mislite, da sem tule zato, ker sem jaz nor. Morda pa je ravno obratno. Morda je svet nor.

PSIHIATER

Morda.

IGNAZ

Vam razlagati o porodni mrzlici je tako, kot ovci razlagati o nastanku veselja. Ne vi in ne ovca si z resnico ne bosta mogla kaj dosti pomagati.

PSIHIATER

jezno

Ovca! Jaz?!

IGNAZ

Vem, da se glede vašega znanja in položaja počutite imenitno. Mlad zdravnik, študiran na najboljših šolah, ki je pridno naredil vse domače naloge ... sigurno odličnjak, v ponos svoji mami ...

PSIHIATER

Ah, prosim vas.

IGNAZ

A preko roba knjig in učenosti svojih profesorjev si, tako kot večina zdravnikov, nikdar niste drznili pogledati. Ko pa se novo spoznanje začne šele, ko zapustimo svet doktrine.

PSIHIATER

Doktrine? Kako to mislite?

IGNAZ

Vaše znanje vam pomaga samo na uhojenih poteh ... da si pomirite vest, se opirate na bergle ... na vam nadrejene glave ... s temi berglami se pa ne pride daleč ... treba jih je odvreči in pogledati resnici v obraz.

PSIHIATER

In kakšna je resnica? Vaša resnica?

IGNAZ

Ni moja, že vedno je bila tu. Le oči je treba odpreti. Študentje so bili. Zamenjali smo babice s študenti in je smrtnost takoj narasla.

PSIHIATER

Študentje?

IGNAZ

Ja. Oni so nosili smrt. Za en mesec smo babice zamenjali z njimi in porodna mrzlica je pustošila v obeh klinikah z enako silo.

PSIHIATER

Posmehljivo. Dobro, če vi tako pravite.

IGNAZ

Vidite ... vidite, da je to le izguba časa? Pojdite lepo pisati svoje domače naloge in me pustite pri miru. Z ovcami si človek ne more pomagati. Meeeeeeeeeeeeeeeeeeee ... meeeeeeeeeeeeeee ...

PSIHIATER

ČUVAJ!! Vstopi čuvaj. Privežite ga!

IGNAZ

Meeeeeeeeeeeeeeee ...

PSIHIATER

In zamašite mu usta!

Luči se ugasnejo.

7. PRIZOR

Soba v porodnišnice

V postelji leži porodnica. Nima več trebuha ter je zelo slabotna.

IGNAZ

hitrih korakov in razburjen vstopi v sobo

Sem slišal, da vam ne gre dobro, in sem takoj prišel. Zakaj, za božjo voljo, me niste poklicali prej? Saj veste, da me lahko kadarkoli pokličete.

NOSEČNICA

Nisem vas hotela motiti. Ko pa imate toliko dela.

IGNAZ

Ah, nehajte no. Saj sva se zmenila, da me boste poklicali, če bo kaj resnega.

NOSEČNICA

Se opravičujem.

IGNAZ

Pustiva zdaj to. Kako se počutite?

NOSEČNICA

Slabo mi je, težko diham.

Ignaz se ji z roko dotakne čela.

IGNAZ

Saj gorite! Porkaduš, kako dolgo pa ste že taki?

NOSEČNICA

Od včeraj ... od kar so mi spet dali odvajala.

IGNAZ

ODVAJALA! Mater jim! Kot da ni že brez tega dovolj hudo. *Se obrne stran in zavpije.* DOKTOR MEIER!! DOKTOR MEIER!!

V sobo vstopi zdravnik.

ZDRAVNIK

Doktor Semmelweis, kaj bo dobrega?

IGNAZ

Kdo je odredil tejle pacientki dajati odvajala?

ZDRAVNIK

Jaz.

IGNAZ

Pa sem vam izrecno rekel, da jih nehamo uporabljati. Nobenih odvajal več, ne pri njej in ne pri drugih. Se razumemo?!

ZDRAVNIK

Odvajala je v takih primerih predpisal doktor Klin in on je še vedno predstojnik naše klinike in vi še vedno le asistent.

IGNAZ

Doktor Klin ne ve, kaj dela ! Za božjo voljo. Pogledite jo ... pogledite jo ... saj se tudi na noge ne more več postaviti.

ZDRAVNIK

Se bojim, da je pacientka zbolela za porodno mrzlico.

IGNAZ

Ah, nehajte?! Še en medicinski genij. Seveda ima porodno mrzlico. Zato pa ji ne dajajte več odvajal.

ZDRAVNIK

To je zaenkrat edino preverjeno sredstvo zoper to bolezen.

IGNAZ

PREVERJENO!! Preverjeno, kako? Je bil narejen kak preizkus na več pacientih ? So bili rezultati primerjani s kontrolno skupino? So ugotovitve ocenili neodvisni strokovnjaki? So ...

ZDRAVNIK

Doktor Klin je nazorno utemeljil uporabo odvajal na njegovem zadnjem javnem seminarju in to zadostuje.

IGNAZ

Doktor Klin ne zna šteti do deset in ga skrbi le lastna rit in čisto nič drugega. On bi še Jezusa na križu zdravil z odvajali.

ZDRAVNIK

Tole pa prestopa vse meje. Tole moram pa poročati doktorju Klinu. Tale vaša primitivnost presega že vse meje.

IGNAZ

Kar tecite poročat in tale odvajala odnesite s seboj.

Zdravnik odide. Ignaz vrže tablete za njim.

IGNAZ
sede k nosečnici

Se opravičujem, moja mila duša. *Jo poboža po laseh.* Pustili smo vas na cedilu. Jaz sem vas pustil na cedilu. Nikoli vas ne bi smeli zadržati tu. Še na cesti je porod varnejši kot tu. Oprostite mi, oprostite mi, moja ljuba ...

Nosečnica stegne roko in se mu dotakne obraza.

NOSEČNICA
s šibkim glasom

Moji otroci .... prepuščeni bodo kruti usodi ... že tako je bilo hudo.

Zasliši se cingljanje zvonca.

Je to zame? Prihaja k meni?

IGNAZ
govori sam sebi

To ni pošteno. To nima nobenega smisla. Taka kruta usoda, za tako nedolžno bitje.

NOSEČNICA

Še mojega malega mi niso pustili videti. Takoj so mi ga vzeli.

IGNAZ

Bojijo se, da bi ga okužili.

NOSEČNICA

Še poljubiti ga nisem mogla. Še pobožati ...

IGNAZ

Ste mu že izbrali ime?

Nosečnica se začne zvirati v bolečinah in nato bridko jokati.

NOSEČNICA
s komaj slišnim glasom

Ja, ime sem imela že dolgo izbrano. Po mojem očetu mu bo ime. Ime mu bo ...

Nosečnica umre.

IGNAZ
povesi glavo

Boga ni, Boga ne more biti. Ne v nebesih in ne v nas. Čemu vse to trpljenje in smrt? Otroci brez matere ... otroci brez imena. *Pavza.* Le kaj povzroča vso to smrt, to brezbožjo morijo? Mora biti nekaj tu, nekaj blizu, nekaj, česar ne vidimo, pa je vseeno tu med nami ... a kaj ? Otroci brez imena ... to se mora končati! *Jo poljubi na čelo.*

Luči se ugasnejo.

8. PRIZOR
Predavalnica

Profesor Klin stoji pred veliko tablo in predava. Med gledalci predstave sedi Ignaz.

PROFESOR KLIN

Povečan pojav porodne mrzlice je predvsem mogoče pripisati fizičnim vplivom. Atmosferske, kozmične in telurske spremembe, ki se razprostirajo po določenih delih zemlje, pri ženskah v obdobju nosečnosti lahko povzročijo porodno mrzlico.

IGNAZ

A, tako? Te kozmične spremembe torej veljajo za vsako kliniko posebej, za vsako ulico posebej. Nič kaj kozmičnega se potem ne zdi več na njih. Morda bi jih morali imenovati »ulične spremembe« in ne kozmične.

Profesor Klin zastane za trenutek, nato pa nadaljuje, kot da ni nič slišal.

PROFESOR KLIN

Pojav različne pogostosti porodne mrzlice v različnih klinikah Dunaja pa je mogoče razložiti tudi z različno starostjo klinik. Klinika, ki ji predsedujem jaz, je namreč kar nekaj let starejša od klinike doktorja Bartscha in je zato razumljivo, da je pri nas več vnetij in posledično tudi več porodne mrzlice. Stare stene in omet enostavno ne zmorejo zadržati negativnih atmosferskih, teluričnih in kozmičnih vplivov.

IGNAZ

Klinika doktorja Böra je najstarejša na Dunaju, a tam porodne mrzlice skorajda ne poznajo. Kako je to mogoče?

Profesor Klin vidno v zadregi.

PROFESOR KLIN

jezno

Veste, veste ... to je pa ...

IGNAZ

Poleg tega je preizkus, ki smo ga opravili na kliniki doktorja Bartscha, ko smo zamenjali babice s študenti, nazorno pokazal, da so študenti tisti, ki so nosilci bolezni. Oni so nosilci smrti v vaši kliniki.

PROFESOR KLIN

srdito

V kliniki, kjer ste vi asistent, dragi kolega! Ampak ne več dolgo! Preizkus, o katerem govorite in katerega ste z nesramno zvijačnostjo izsilili pri profesorju Škodi, je pokazal to, kar sem jaz že od vsega začetka trdil. Vse smrtne primere v obdobju tega nehumanega preizkusa, pa si lahko pripišete kar na svoj lasten račun kolega.

IGNAZ

Hipoteze je treba preizkusiti, brez tega nam je pot do spoznanja zaprta.

PROFESOR KLIN

Vam se bo še marsikatera pot v življenju zaprla, dragi kolega ... le tako nadaljujte.

IGNAZ

Želim le pomagati. Jaz sem v službi nosečnic in le njim bom nekoč polagal račune.

PROFESOR KLIN

Oh, jih boste polagali mnogo prej! Kje sem bil, aha, torej, izkazalo se je seveda, kot sem opozarjal že vrsto let, da imajo študentje tudi določen vpliv pri povečanem številu primerov porodne mrzlice. Ugotovili smo tudi, za katere študente gre.

IGNAZ

Za stare študente?

PROFESOR KLIN

jezno

Prosim, da se vzdržite provokacij. Ne, komisija, ki ji predsedujem, je ugotovila, da gre najverjetneje za tuje študente.

IGNAZ

Aha, seveda, tujci ... kdo pa drug. Sem že za trenutek pomislil, da bodo krivi židje.

PROFESOR KLIN

ZAPUSTITE AVDITORIJ! TAKOJ!

IGNAZ

Ne razumem. Saj želim le pomagati. Le z znanstvenim diskurzom in eksperimentom se da rešiti vprašanja, ki ...

PROFESOR KLIN

Z vami jaz nimam več kaj diskutirati. To, kar sproducirate vi, je le nesramnost in zdraha.

IGNAZ

Se opravičujem, nisem vedel, da ...

PROFESOR KLIN

Vi še marsičesa ne veste, dragi kolega.

IGNAZ

Kar se porodne mrzlice tiče, mislim, da je obseg znanja, no, neznanja, vseh nas zdravnikov enak ... zelo skromen.

PROFESOR KLIN

Skromno je vaše spoštovanje do nadrejenih. Ampak vas bomo že ozdravili te bolezni, ne skrbite.

Luči se ugasnejo.

9. PRIZOR

Secirnica

Sredi sobe stoji pult in na njem je truplo, ki ga Ignaz ravno prekrije s prtom, ko v sobo vstopi doktor Meier.

IGNAZ

Kaj bo dobrega, kolega?

ZDRAVNIK

Oho, ste že nazaj iz izgnanstva? Kako je bilo kaj v Benetkah?

IGNAZ

Pri mojemu suspenzu ste imeli prav gotovo tudi vi prste zraven. S samimi Judeži sem obdan.

ZDRAVNIK

se zasmеji

Oh, hvala za kompliment. Mene niso kaj dosti spraševali, preden so vas za dva meseca poslali v puščavo. To lahko kar sami sebi pripišete. Vaši napadi na profesor Klina niso ostali neopaženi.

IGNAZ

Profesor Klin je prvovrstni butelj.

ZDRAVNIK

Potem se pa še čudite. Tole vaše obnašanje ... še dobro, da vas niso postavili pred strelski vod.

IGNAZ

Ja, ja ... kje je doktor Kolletschka? Nikjer ga ne najdem. A ima danes prosto?

ZDRAVNIK

Kolletschka?! Kako, a ne veste??

IGNAZ

Kaj ne vem??

ZDRAVNIK
v zadregi

Vaš prijatelj ... doktor Kolletschka ... je ...

IGNAZ

Kaj je? Kaj je z njim? Izdavite že. Se mu je kaj zgodilo?

ZDRAVNIK

Umril je.

IGNAZ

UMRL??!!! Ne govorite neumnosti, saj mi je še pred dvema tednoma pisal pismo v Benetke. Saj ga ni strela zadela. Ne delajte se norca iz mene.

ZDRAVNIK

Umril je pred nekaj dnevi.

IGNAZ

Nemogoče, nemogoče. Ne govorite ...

ZDRAVNIK

Se bojim, da je mogoče.

IGNAZ
govori sam sebi

Moj dragi prijatelj. Kolletschka ... eden redkih, ki me je razumel, me podpiral ... *Se obrne k doktorju Meierju. Za čim je umrl?*

ZDRAVNIK

Zastrupitev krvi.

IGNAZ

Kakšna zastrupitev krvi? Kaj govorite?

ZDRAVNIK

Doktor Kolletschka se je urezal pri seciranju trupla.

IGNAZ

Kdaj?

ZDRAVNIK

Pred dobrima dvema tednoma, kot mi je znano.

IGNAZ
jezno

In ste ga pustili kar umreti! Šalabajzarji!

ZDRAVNIK

Prosim vas. Ni potrebe.

Ignaz za trenutek obmolkne in strmi v tla.

IGNAZ

Kakšne simptome je pa imel?

ZDRAVNIK

Ne vem. Tega mi niso povedali.

IGNAZ

Prinesite mi, prosim, obdukcijski protokol.

ZDRAVNIK

Veste kaj, vaš asistent pa nisem, kar sami ...

IGNAZ

PRINESITE MI OBDUKCIJSKI PROTOKOL!!!!

ZDRAVNIK

Dobro, naj bo. *Odide.*

Ignaz začne hoditi gor in dol po sobi.

IGNAZ

Pa ne Jakob. Zakaj ravno Jakob? Moj dragi prijatelj. Zakaj si me zapustil? Kako bom brez tebe? Tu, v tem svetu puhoglavcev in brezsrčnežev. Urezal v prst? Ti, ki si bil vedno tako skrben in previden. Daleč najboljši profesor sodne medicine na Dunaju umre zaradi ureznine v prst. Kaj se usoda dela norca iz nas? Morda pa Bog ni krut, ampak je le brez smisla za humor. Moj dragi prijatelj. *Tišina.*

V sobo vstopi zdravnik.

ZDRAVNIK

Tule. *Mu izroči mapo in odide.*

Ignaz bere.

IGNAZ

Vnetje ven in mezgovnic ter gnojni peritonitis, plevritis, perikarditis in meningitis ... številne metastaze. *Pavza.* Gnojni peritonitis, plevritis, perikarditis in meningitis? Metastaze?

TO JA NE MORE BITI RES! SAJ JE UMRL ZA PORODNO MRZLICO!!!!

Pri obdukciji se je urezal v prst, nato pa umrl z istimi simptomi kot vse moje nosečnice. *Premišljuje.*
IMAM TE! TO MORA BITI VZROK!!!

Luči se ugasnejo.

11. PRIZOR

Soba umobolnice

Ignaz leži na postelji in spi, nakar ga nenadoma vrže pokonci.

IGNAZ

OPROSTI! OPROSTI! *Se preplašeno ozira naokoli, in ko vidi, da ni nikogar, se malo pomiri.*

Spati ne morem, bedeti pa tudi ne. Tu bežim pred ignoranco in lažmi, v sanjah pa pred slabo vestjo in duhovi mrtvih mater. Lahko bi storil več, lahko bi ... *Se uleže nazaj na posteljo.*

Zasliši se cingljanje zvonca. V sobo stopi duh mrtve nosečnice.

NOSEČNICA

Moji otroci, moji otroci, le kaj bo iz njih?

IGNAZ
se prestraši

Kaj?! Kdo je!

NOSEČNICA

Ste jih kje videli, doktor Semmelweis? Majo, Petra in Tomaža. Moji zlati otroci, le kje so?

IGNAZ

Ne vem, ne vem. Pustite me na miru. Saj sem jim poskušal dopovedati, pa ne poslušajo ... ovce proklete.

NOSEČNICA

Doktor Semmelweis, pa se me ja še spomnite. Povejte mi, prosim, kako gre mojemu sinku? Kako sem ga že poimenovala ? Nikakor se ne morem spomniti njegovega imena. Pomagajte mi, prosim.

IGNAZ

Nič ne vem. Kdo ste?

NOSEČNICA

Pa se me ja spomnite. Ni dolgo od tega, kar sem bila pri vas v bolnici.

IGNAZ

Toliko vas je bilo. Toliko mrtvih. Toliko duhov.

NOSEČNICA

Poglejte me, gotovo se spomnite. *Pristopi k Ignazu.*

IGNAZ *se prestraši*

Saj nimate obraza!

NOSEČNICA

Kako da ne?

IGNAZ

In oči, kje so vaše oči? Ne vem, kdo ste. Vse mrtve duše ste si tako podobne. Tako obupane, tako votle.

NOSEČNICA

Res? Pa saj nisem mrtva. Saj sem tu, kajne? Tu, z vami.

IGNAZ

Že tako dolgo živim med mrtveci. Ne ločim vas več dobro ... mrtve od živih.

NOSEČNICA

Saj sem vas le prišla vprašat, kako gre mojim otrokom. So zdravi? Kdo skrbi zanje? In moj najmlajši, kako mu je že ime? Nikakor se ne morem spomniti njegovega imena. Jakob, Janez ... ne vem. Pomagajte mi, doktor Semmelweis.

IGNAZ

Kako naj vam pomagam? Saj vidite, kje sem. Na koncu svoje poti.

NOSEČNICA

To ni res. Vaša pot se šele začenja. Resnica bo prišla na dan.

IGNAZ

Razum je zelo šibka sila na tem svetu. Ljudje imajo radi predsodke in oblast. To so njihove najljubše igrače. Barvita laž bo vedno potolkla enobarvno resnico. Oblastnik bo vedno obglavil neposlušnega kmeta, pa je lahko ta glasnik vseh resnic tega veselja.

NOSEČNICA

Nikar ne obupajte. Samo vprašanje časa je, samo ...

IGNAZ

Glasbo, lepoto in resnico lahko najdemo le v nas samih in nikjer drugje na tem brezbržnem svetu.

Luči se ugasnejo.

12. PRIZOR

Na hodniku porodnišnice

Pri vhodu stoji umivalnik. Profesor Klin in zdravnik se o nečem pogovarjata, ko ju prekine Ignaz.

IGNAZ
priteče

Profesor Klin, profesor Klin! Ne vem, če so vam že sporočili ... *Naredi kratko pavzo, da se lahko nadiha.* Odkril sem vzrok porodne mrzlice! Vem, zakaj pri nas umirajo pogosteje kot pri Bartschu. Tako preprosto je!!

Profesor Klin ga premeri od nog do glave, nato pa se, ne da bi mu odgovoril, obrne nazaj k doktorju Meierju.

PROFESOR KLIN

Prosim, če lahko danes prevzamete moj kolokvij iz amenoreje. Na kraljevem dvoru imam danes sestanek in ne bom ...

IGNAZ
tokrat glasneje

Profesor Klin! *Se vrine med profesorja Klina in doktorja Meierja.* Vzrok so študentje, ki hodijo iz secirnice naravnost k porodnicam in jih z nečistimi rokami notranje preiskujejo. Porodno mrzlico povzročijo razpadni produkti, ki ostajajo na rokah študentov po obduciranju trupel. S temi neočiščenimi rokami se te snovi pri porodniških operacijah in preiskavah prenašajo v organizem rodečih žensk.

PROFESOR KLIN

Kolega, samo zato ker ste po posredovanju profesorja Škode dobili nazaj svoje mesto asistenta, to še ne pomeni, da lahko naprej gonite svoj cirkus. Jaz z vami nimam kaj več polemizirati.

IGNAZ

Polemike niso več potrebne. Stvar je povsem jasna. Vprašanje je samo še, kako bomo ravnali v prihodnje.

PROFESOR KLIN

Prosim?

IGNAZ

Jaz sem poskrbel že za vse potrebne ukrepe.

PROFESOR KLIN

Vi ste poskrbeli?! Za kakšne ukrepe?

IGNAZ

Po novem bo treba roke temeljito očistiti. Zato sem odredil, da se pred vhodi postavijo tile umivalniki. Pred stikom s porodnicami si je vsak dolžan temeljito umiti roke z vodno raztopino klorovega apna. Tudi vas in doktorja Meierja sem prišel pozvat, da se držite teh mojih navodil.

ZDRAVNIK

Se vam je čisto zmešalo?!

IGNAZ

Roke si je treba umiti takole. *Stopi do umivalnika in začne demonstrirati.* Sprva roke za nekaj trenutkov namočimo, nato pa takole umijemo vsak prst posebej. Predvsem konice prstov je treba dobro zdrgniti. Takole. Ko smo očistili prste, moramo očistiti tudi prostore med prsti in hrbtno stran dlani. Na koncu pa še temeljito zdrgnemo dlani drugo ob drugo. Tega postopka se je treba držati zelo natančno, drugače ...

PROFESOR KLIN

Drugače kaj?

IGNAZ

Drugače bom prisiljen tiste, ki se ne držijo protokola, zabeležiti v moji raziskavi in o tem poročati profesorju Škodi.

PROFESOR KLIN

Ne pride v poštev. Da mi pri priči umaknete tele umivalnike. To je še vedno moja klinika.

IGNAZ

Sem se že vse dogovoril z vašim načelnikom, profesorjem Škodo. Pravi, da se z mojimi ugotovitvami strinja in podpira moje ukrepe. Tule, celo pisno mi je dal. *Pomoli Klinu list papirja.*

PROFESOR KLIN

bere

Z dvajsetim junijem pričnejo v Dunajski porodnišnici, ki je pod vodstvom profesorja doktorja Klina, veljati naslednji ukrepi. Prvič. Vsi zaposleni si morajo pred vsakim stikom s pacientkami umiti roke v umivalnikih, ki bodo postavljeni pred ...

PORKA MADONA!!! Za mojim hrbtom, za mojim hrbtom ste tole spletli! Boste že videli. Tudi jaz znam takole, tudi jaz!

Vrže list papirja na tla in odide. Doktor Meier pa za njim.

IGNAZ

se nasmehne

No ja, je še kar dobro sprejel. *Se skloni, da bi pobral list.*

13. PRIZOR

Soba umobolnice

Ignaz poskuša pobrati list s tal, toda na tleh ni ničesar.

IGNAZ

Krucifiks, pa kje je zdaj ta list? Saj je bil še ravnokar tu. *Se ogleduje po sobi in išče povsod.* Pokličite doktorja Škodo! Takoj želim govoriti s profesorjem Škodo! Njegov odlok so mi ukradli. Še ravnokar je bil tu. Tatovi!

Vstopi psihiater.

PSIHIATER

Kaj se derete? A nismo rekli, da med popoldanskim počitkom ne boste razgrajali? A želite, da vas spet privežejo? Ste vzeli tablete?

IGNAZ

Govoriti hočem s profesorjem Škodo. Odlok so mi ukradli. Da ga niste vi?! Neprestano se nekaj motate tu okoli. Kdo pa ste? Kaj delate tu?

PSIHIATER

Vaš zdravnik sem. Pomirite se.

IGNAZ

Zdravnik? No, potem sigurno poznate doktorja Jožefa Škodo, slavnega internista in predstojnika Splošne bolnišnice na Dunaju. Z njim želim govoriti. Takoj!

PSIHIATER

Seveda poznam profesorja Škodo. Se bojim, da to ne bo mogoče. Profesor je zaposlen.

IGNAZ

Zaposlen, zaposlen?! A jaz pa nisem zaposlen?! Jaz sem asistent v porodnišnici ...

PSIHIATER

Na psihiatriji ste, gospod Semmelweis. Prosim, da se pomirite.

IGNAZ

Ja, saj to je pa druga stvar. Zahtevam, da me pri priči izpustite. Jaz ne spadam sem ... sigurno ste me s kom zamenjali.

PSIHIATER

Nobene zamenjave ni bilo, gospod Semmelweis.

IGNAZ

Doktor Semmelweis!

PSIHIATER

Pardon, doktor Semmelweis. K nam vas je pripeljal ....

IGNAZ

Poslušajte. Profesor Škoda je bil moj mentor. On je seznanjen z mojim delom. Dovolite mi, da govorim z njim, on vam bo takoj pojasnil, da gre za pomoto.

PSIHIATER

Za nikakršno pomoto ne gre. Vi še vedno kažete znake psihoze, mučijo vas halucinacije ...

IGNAZ

Ne vem, o čem govorite. Jaz se počutim odlično.

PSIHIATER

Pred parimi dnevi ste še citirali biblijo in se tako poklali, da smo še cel dan drgnili kri s tal.

IGNAZ

Laži, same laži. To ni res. Na silo ste me spravili sem. Omamili in zaklenili kot zver. Ker vam moje ideje ne ustrezajo, ker se bojite resnice.

PSIHIATER

Vsak ima svojo resnico. Tule na psihiatriji velja moja.

IGNAZ

Vsak trotec ima svojo. Svojo pravljico ... to pestuje in varuje v strahu, da se slučajno ne izkaže za to, kar je. Pravljica. Potem je pa pripravljen vsakega potolči, ki mu odpre oči in pokaže malo drugačen svet. Spoznati resnico ni lahko. Treba se je potruditi, treba si je umazati roke in jo plastjo za plastjo odkrivati. Počasi in vztrajno.

PSIHIATER

Poslušate, nimam zdaj časa za to. Tule imate vaše tablete. *Mu jih pomoli.* Prosim, da jih vzamete. Zdaj takoj!

Ignaz se obrne stran in nekaj momlja.

IGNAZ

Ovca. Meeeeeeeeeee ...

PSIHIATER

Ne bom vas dvakrat prosil.

IGNAZ

Meeeeeeeeeeeeeee ...

PSIHIATER

POMOČ V SOBI OSEMNAJST!!!!

V sobo vstopi čuvaj.

PSIHIATER

Noče vzeti tablet.

Čuvaj se približa Ignazu in ga zagrabi.

IGNAZ

Pustite me! Morilci! Ovce! O tem bom poročal vašemu predstojniku, doktorju Škodi. Ko bo on zvedel za tole svinjarijo, boste vsi ob službe.

Psihiater mu na silo stlači tablete v usta. Ignaz jih izpljune na tla.

PSIHIATER

Privežite ga.

Čuvaj in psihiater na silo privežeta Ignaza na posteljo.

Boste pojedli te tablete ali grem po injekcijo ? *Ignaz ne reče nič.* Dobro, pa naj bo po vaše. *Odide.*

ČUVAJ

Zakaj ves ta teater? Saj veš, da bo na koncu po naše. Ti si le majhen kamenček v tem peskovniku norosti.

Psihiater se vrne in mu injecira pomirjevalo.

PSIHIATER

No, pa smo. Greva.

IGNAZ

Profesor Škoda me bo rešil, on razume, on me je vedno razumel.

Psihiater se obrne.

PSIHIATER

Profesor Škoda vas je pripeljal k nam.

Luči se ugasnejo.

14. PRIZOR

Soba porodnišnice

IGNAZ

Ste si umili roke?

ZDRAVNIK

Prosim?

IGNAZ

Roke, ste si umili roke pred pregledom?

ZDRAVNIK

Danes zjutraj sem si jih. So rekli, da to zadostuje.

IGNAZ

Pred vsakim pregledom ... **PRED VSAKIM STIKOM Z NOSEČNICAMI!!**

ZDRAVNIK

Poslušaj, zdaj imam pa tega dost. Kar zahtevaš, je povsem nemogoče. Klor je škodljiv za zdravje in ne moreš pričakovat, da si bomo desetkrat na dan umivali roke.

IGNAZ

Dvajsetkrat na dan, če je treba. Dvajsetkrat! Še nisem bral nobene disertacije, ki bi dokazala, da je klor škodljiv zdravju. Dokazano pa je, da je porodna mrzlica škodljiva zdravju. Če mi ne verjamete, greste lahko vprašat mrtve matere dol v klet.

ZDRAVNIK

Kar pričakujete od nas, je neživljenjsko. Tako se v bolnici ne da delati.

IGNAZ

Pa bo treba, pa bo treba. Ste si ogledali statistike za prejšnji mesec? Za prvi mesec, ko se je vsa klinika držala mojih ukrepov? Le dvoidstotna smrtnost kolega. Le dvoidstotna! Morda veste, koliko je znašala še aprila letos?

ZDRAVNIK

Ne. Bom pa kmalu izvedel, imam občutek.

IGNAZ

Dvajset odstotkov! Vsaka peta, ki je prišla k nam, je umrla. Vsaka peta! Pa april sploh ni bil najhujši mesec. Samo v juliju smo življenje rešili 17 materam. Vam pa si je težko umivati roke.

PRED VSAKIM PREGLEDOM! PRED VSAKIM STIKOM Z NOSEČNICAMI!! Ste razumeli?

ZDRAVNIK

Doktor Semmelweis, že vsem na kliniki greste pošteno na živce s to vašo diktaturo. Samo zato ker je en mesec smrtnost malo nižja, še ne pomeni ...

IGNAZ

Desetkrat nižja, desetkrat, za božjo voljo, in še veliko bolje bi bilo, če bi se vsi striktno držali mojih navodil.

V sobo vstopi profesor Klin.

PROFESOR KLIN

Kaj se spet derete, Semmelweis. A nimate danes prosto?

IGNAZ

Ne držijo se mojih navodil. Čeprav statistika za mesec julij nazorno kaže na učinkovitost ...

PROFESOR KLIN

Čisto nič ne kaže ta vaša statistika. Seveda je manj smrtnih primerov, ko pa smo se znebili vseh teh tujih študentov. Ostalo nam je le še dvajset naših in ti ...

IGNAZ

Neumnost!

PROFESOR KLIN

Kako, prosim?!

IGNAZ

Prvikrat v zgodovini naše klinike imamo tako nizko stopnjo porodne mrzlice kot v drugih najboljših klinikah Dunaja in to le zaradi mojih ...

PROFESOR KLIN

Če so vzrok za umiranje porodnic roke, ki naj bi bile umazane z nekimi misterioznimi delci iz secirnice, mi potem mogoče lahko razložite, zakaj tudi v bolnicah, kjer nimajo secirnic, ženske umirajo za porodno mrzlico. Kje so tam ti delci, kje so tam vaši vzroki?

Ignaz molči in razmišlja.

IGNAZ

Očitno nam še niso poznani vsi vzroki. Jasno pa je, da so moji ukrepi učinkoviti. To bi videl še slepec.

PROFESOR KLIN

Kdo je slep, se bo še izkazalo, dragi kolega. Teh vaših neumnosti in tega vašega obnašanja jaz ne mislim prenašati več.

IGNAZ

S temi mojimi neumnostmi se strinjajo profesor Rokitansky, profesor Hebra in profesor Škoda.

PROFESOR KLIN

AMPAK JAZ SE NE STRINJAM!! Jaz in ves kolegij te klinike. Tu sem še vedno jaz gospodar.

IGNAZ

Sem mislil, da je to univerzitetna klinika, da tu vladata znanost in iskanje resnice.

PROFESOR KLIN

Ampak ne vaša resnica kolega, nikoli vaša.

IGNAZ

Želel bi si, da je moje odkritje fizikalne narave, ker o soncu si lahko človek misli, kar si hoče, nič mu ne more preprečiti, da sije, in nič ni odvisno od mnenja fizikov. Moje odkritje pa, ah, je odvisno od vas, profesorjev in porodničarjev. MORILCI!! Morilci ste vsi, ki se borite proti mojim ukrepom. Zoper vas se moram upreti in vas obravnavati tako kot druge kriminalce.

PROFESOR KLIN

razjarjen

KAJ STE REKLI!!

IGNAZ

Vsi, ki imajo srce na pravem mestu, morajo tako misliti kot jaz. Vas, profesorje in zdravnike, je treba izgnati iz porodnišnic, ker vi ste glavni nosilci smrti!

PROFESOR KLIN

sarkastično

Bomo videli, koga bo treba izgnati, dragi kolega, bomo videli.

Odide. Zdravnik še malo počaka, nato pa odide za njim. Luči se ugasnejo.

15. PRIZOR

Soba umobolnice

Ignaz stoji na istem mestu kot v prejšnjem prizoru.

IGNAZ

Vsi, ki imajo srce na pravem mestu, morajo tako misliti kot jaz. Morajo! Vsi na kliniki so se obrnili proti meni. Zasmehovali so me, zmerjali ... toliko smrti, toliko trpljenja.

V sobo vstopi temačna postava, oblečena je v haljo in ima s kapuco prekrito glavo. Obrnjena je proti Ignazu in s hrbtom proti občinstvu.

IGNAZ

Pojdi stran. Kdorkoli si. Če si prišel pome, pa kar naprej. Pripravljen sem.

Prikazen stopi do Ignaza.

Profesor Škoda? Ste to vi? Ste me res vi pripeljali sem? S čim sem si to zaslužil? Sem res bolan? Res spadam sem ... med norce? Saj sem hotel le pomagati. Želel sem najti pot naprej, drugačno pot, pot napredka in znanosti. Kdaj bo tudi za nas, zdravnike, napočila doba razsvetljenstva in razuma?

Profesor Škoda? Ni nama uspelo. Premalo nas je bilo. Stare blodnje prominenc in vsakdanji nori ples srednjeveške medicine so naju premagale. Pa bi bilo potrebno tako malo. Le malo klora in vode ... in zdrave pameti.

Vi ste verjeli vame, vame in v moje ukrepe.

Zasliši se cingljanje zvonca.

V sobo vstopi temačna postava, oblečena je v haljo in ima s kapuco prekrito glavo. Z hrbtom je obrnjena proti publiku.

IGNAZ

Ne, ne, ne morem več. Kam gredo vse te uboge duše? Pojdi stran, pusti me na miru.

Temačna postava stopi do Ignaza.

Profesor Tilanus? Zakaj mi niste odgovorili na moja pisma? V njih sem natančno obrazložil moje odkritje ... vsak mesec, vsako smrt sem zabeležil ... ste si mojo študijo sploh prebrali? Ste preizkusili moje ukrepe? Najslavnejši kirurg in porodničar Amsterdama bi ja lahko videl resnico skozi vso to meglo jalovih teorij. Profesor Tilanus, zakaj niste odgovorili na moja pisma?

Temačna postava se obrne stran od Ignaza.

Razumem. Tudi vi ste me zatajili.

Zasliši se cingljanje zvonca. V sobo vstopi tretja temačna postava, oblečena je v haljo in ima s kapuco prekrito glavo. Z hrbtom je obrnjena proti publiki.

Ignaz zavpije.

Pustite me! *Temačna postava stopi k Ignazu.* Profesor Seyfert? Prvi ginekolog Prage ... moje veliko upanje ... mislil sem, da boste razumeli, a ste rekli, da sem si rezultate moje študije izmislil, ponaredil ... da sem lažnivec. Ste vsaj preizkusili mojo metodo ali ste moje ideje zavrgli že kar vnaprej? Kar tako, ker sem vam zoprn, preveč direkten, preveč zaverovan v svoj prav. Ko pa se brez tega težko kaj doseže, brez malo drznosti in predrznosti. V ravnanju in razmišljanju.

Temačna postava se obrne stran od Ignaza.

Lažje je spremeniti pot sonca kot spreobrniti miselnost ljudi. Ljudi, ki se bojujejo le za oblast in slavo.

Zasliši se cingljanje zvonca.

No pa dajmo. Naj se ta smrtna povorka nadaljuje. Saj cilj je jasen. Žrtveno jagnje je določeno. Kdo še manjka, kdo bo zabil zadnji žebelj v mojo krsto?

V sobo vstopi še tretji duh. Z hrbtom je obrnjen proti publiki.

Ignaz si ga ogleduje.

Aha, saj res. Paul Antoine Dubois, največji med vsemi. Božja avtoriteta ginekologije. Kaj ste že dejali? Da bo moja metoda pozabljena še hitreje kot jaz, da je že dandanes celo v porodnišnici na Dunaju že padla v pozabo. Neživljenjska in neuresničljiva je dezinfekcija rok, ste razglašali. Pavza. To je zadnji žebelj, to je poljub smrti.

Temačna postava se obrne stran od Ignaza. Le še duh Škode je obrnjen proti Ignazu, drugi pa zrejo stran. Ignaz pade na kolena in objame noge Škode.

Konec je. Premagana sva. En norec z resnico v srcu in en razsvetljen duh nista dovolj, da se spreobrne svet. *Se ozre proti nebu.* Zakaj si naložil meni ta križ, saj vidiš, da ga ne zmorem nositi? Preveč je bilo ... preveč upora in sovraštva. Premalo sočutnih src širokega duha. Duha, ki je pripravljen sprejemati drugačnost in si drzne pogledati resnici v obraz.

Zasliši se cingljanje zvonca. Ignaz se zgrudi na tla. Luči se ugasnejo.

16. PRIZOR

Porodniška dvorana

V njo ves razburjen vdre Ignaz.

IGNAZ

Doktor Meier, so rjuhe že prišle? Pred dvema tednoma sem jih naročil. Saj bi ja že morale biti tu.

ZDRAVNIK

Nobenh rjuh nismo dobili. Pa tudi dvomim, da jih bomo.

IGNAZ

Kako to mislite? Zakaj? Saj sem jih naročil. Rjuhe je treba menjati pred vsakim porodom, to sem ja že prejšnji mesec razložil na kolegiju.

ZDRAVNIK

To je bilo morda prejšnji mesec, toda naslednji mesec je vprašanje, če boste sploh še tu. Profesor Klin je ...

IGNAZ

Profesor Klin je majhna riba.

ZDRAVNIK

Ne bi bil preveč prepričan v to na vašem mestu. Sicer je pa z vašimi ukrepi tako ali tako konec. Nihče se jih ne drži več. Študentje pravijo, da imajo probleme z zdravjem zaradi neprestanega umivanja rok, nekateri so celo dobili luskavico. Profesor Klin je pa tako že vložil pritožbo zoper vas in vaše poizkuse.

Ignaz ne reče nič in se resignirano sesede na stol.

ZDRAVNIK

Tule, pismo je prišlo za vas, od mestne uprave.

IGNAZ

Pismo? *Vzame in bere.* Spoštovani doktor Semmelweis, odbor mestne uprave za zdravje je obravnaval vaše naročilo stotih rjuh za porodnišnico in prišel do sledečega zaključka. Mestni odbor je mnenja, da je tako velik izdatek za nove rjuhe povsem nesmiseln in da lahko tudi v prihodnje brez pomislekov opravite večje število porodov na enih in istih rjuhah.

ZDRAVNIK

No evo, pa imate odgovor.

IGNAZ

Šalabajzerji. Me prav zanima, koliko rjuh bi dobil, če bi njihove žene rojevale tule pri nas? Tisoč, vsaj tisoč. Bi vi rodili na tejle rjuhi ? *Potegne krvavo rjuho iz porodne mize.* Kaj? A bi? No prosim, ulezite se tu gor! Kaj bo, dajte! *Vrže rjuho na tla.* Teh sto rjuh bi naredilo več za varnost porodnic kot sto zdravniških seminarjev. Prokleti ponciji in pilati. Teh sto rjuh rabimo nujno, jih bom pa jaz kupil.

V sobo vstopi profesor Klin.

PROFESOR KLIN

Semmelweis, ste vi pisali tole?

IGNAZ

mirno

Kaj pa, če smem zvedeti?

PROFESOR KLIN

Tele pamflete?

IGNAZ

mirno

Že pred časom, zakaj?

PROFESOR KLIN

bere

Dragi družinski oče, ali morda veš, da če pripelješ svojo nosečo ženo k nam v Porodnišnico splošne dunajske bolnišnice, jo s tem izpostaviš smrtni nevarnosti? Smrtni nevarnosti, ki bi bila zelo enostavno preprečljiva z uvedbo moje metode dezinfekcije rok, ki ...

IGNAZ

mirno

Aha, moj manifest. Ja, in? Nekdo jih ja mora opozoriti. Če bi se držali mojih ukrepov, mi tega ne bi bilo treba pisati.

PROFESOR KLIN

In lepiti po celem mestu! Saj ste čisto nori. Vi ste izgubili že ves stik z realnostjo.

IGNAZ

Vi pa z zdravo pametjo.

PROFESOR KLIN

Kako, prosim?! Prosim, da takoj zapustite mojo kliniko! Tu ne boste delali več!

IGNAZ

Moji ukrepi pomagajo, umivanje rok je ...

PROFESOR KLIN

VEEEEEEN!! ODPUŠČENI STE!!!

Ignaz odide. Luči se ugasnejo. Ko se zopet prižgejo, Ignaz kleči ob prazni bolniški postelji.

IGNAZ

v deliriju

Mlade matere, obsojene na smrt. Otroci brez imena ... se bo to nadaljevalo? Je nemogoče ustaviti to kolesje enoumja? *Pavza*. Kaj? Kdo je? *Se ozira naokoli*. Ne, ne, nisem kriv. Če pa ne razumejo, ne želijo razumeti. Doktor Škoda? Ste to vi? Kje ste bili, ko sem vas najbolj rabil? Na cesto so me pognali, kot steklega psa. Njih bi bilo treba izgnati, vse te kriminalce in morilce.

Se ozre v drugo stran.

Neeee! Pustite me na miru. Ne vem, kako je ime vašemu otroku. Saj ste umrli. Kako naj vam pomagam? Jaz sem le en sam, njih pa je tako veliko. Vsem sem pisal, vsem največjim zdravnikom našega časa. Nihče me ni jemal resno, vsi so se smejali ali pa me ignorirali. *Pavza.*

Tako sam sem, tako sam. Žrtvovali so me, žrtvovali so mene in moje ideje zavoljo doktrine, avtoritet in lagodja. Kje je moj križ? Zakaj še odlašate. Saj sem pripravljen.

Luči se ugasnejo.

17. PRIZOR

Soba umobolnice

Ignaz je sprva v istem položaju kot v prejšnjem prizoru, nato pa začne hoditi gor in dol kot ujet lev.

IGNAZ

Le kako sem bil lahko tako neumen ... mislil sem ... mislil sem, da bo resnica zadostovala ... da bodo tudi oni videli luč, luč, ki sem ji sledil ... ko pa je sijala tako močno ... svetlobo sem želel deliti z vsemi ... morda sem želel preveč ... morda sem želel seči previsoko ... kot Lucifer ... nosilec luči v temi ... v temačnem svetu medicine ... kjer se smrti ne upajo upreti, če to zahteva nove poti ... novo mišljenje ... lažje je sprejeti smrt. MORILCI!! MORILCI!!!

Pogleda si povito roko. Začne odmotavati povoj.

Študentje so bili. Oni so nosili smrt ... in profesorji ... polni znanosti, a z malo znanja. To je moja žrtev ... moj križ ... za lepši svet.

Dvigne ranjeno roko nad glavo.

Nov je Kralj pri tem obredu
novo jagnje v novem redu
mesto starega nam dal.

Novo pride, staro mine,
pred resnico sen izgine,
noč premaga dan svetla.

Stisne roko v pest in iz nje se pocedi kri. Zavpije.

TO JE MOJE TELO, TO JE MOJA KRI! TO JE MOJE TELO, TO JE MOJA KRI!

V sobo pritečeta čuvaj in psihiater.

PSIHIATER

Pri priči nehajte! Čuvaju. Primite ga! Primite ga!

IGNAZ

TO JE MOJE TELO, TO JE MOJA KRI!

PSIHIATER

Za božjo voljo! Kaj pa počnete?! Čuvaju. Zgrabite ga za roko!

Čuvaj in psihiater na surov način ukrotita Ignaza in ga privežeta nazaj na posteljo.

IGNAZ

NOVO JAGNJE V NOVEM REDU, MESTO STAREGA NAM DAL! PRED RESNICO SEN
IZGINE!

Luči ugasnejo.

18. PRIZOR

Secirnica

Ko se zopet prižgejo luči, profesor Klin v secirnici stoji ob truplu nosečnice in predava občinstvu.

PROFESOR KLIN

Znaki smrti so mrliške spremembe, to so nepopravljive spremembe na truplu, ki so posledica fizikalnih in kemičnih procesov in se pojavijo šele nekaj časa po smrti. Pri njihovem ocenjevanju moramo upoštevati ...

Vstopi Ignaz. Sledi mu temačna postava v halji.

Simmelweis, da mi takoj izginete! Že več kot mesec dni niste več zaposleni pri nas in nimate nobene pravice več svetiti tu naokoli. Ven! Ste me razumeli??!

IGNAZ

Neee, pustite me na miru! Ne vem, kako je ime vašemu otroku, za božjo voljo! Vse sem storil, kar sem lahko, a ni bilo zadosti. Kaj še hočete od mene? Stran, stran od mene!

PROFESOR KLIN

Kaj se derete, Semmelweis ? A ne vidite, da sem sredi predavanj? Da mi pri priči zapustite prosekturo.

IGNAZ

Kaj? Doktor Klin... največji pravoverec Dunaja. Kaj pa ti tu? A nisi naredil že zadosti škode? *Se ozre k duhu nosečnice.* Njega zasleduj. On je kriv za vse mrtve tukaj. Njemu hodi za petami. Njemu in vsem tem učenjakom, ki se bolj bojijo za svoj ugled, kot jih pa zanima napredek v medicini.

PROFESOR KLIN

Pokličite varnostnike!

IGNAZ

Nov je Kralj pri tem obredu
novo jagnje v novem redu
mesto starega nam dal.

Odrine profesorja Klina stran in stopi k truplu na pultu. Duh nosečnice ga zasleduje.

PROFESOR KLIN

Veste kaj, tole je pa ...

IGNAZ

Ignorirali ste me, se mi posmehovali ... da ni nikakršnih strupenih delcev na truplih pravite, da ni nikakršne nevarnosti za nosečnice? Koliko žrtev je še potrebnih, da boste odprli oči?

Vse se začne tule, tule spodaj. *Se skloni nad truplo.* V teh telesih je nekaj, česar ne vidimo, a je vseeno tu. Nekaj majhnega, zelo majhnega. Nekaj, kar se prenaša z dotikom, z dotikom rok. Kako omejen je človeški duh, če nečesa ne vidi, v to noč verjeti. Ko pa so posledice tako jasne, tako grozovite. *Pavza.*

Koliko smrti bo še potrebnih? Kolletschka, moj dragi prijatelj. Na stotine, na tisoče mladih mater ... kdo lahko nosi tako breme? Jaz ne, jaz ne morem več.

Ničesar ni na teh truplih pravite!

Vzame v roke skalpel in zareže v truplo.

Novo pride, staro mine,
pred resnico sen izgine,
noč premaga dan svetla.

Si zareže v dlan in zakriči.

Luči se ugasnejo.

Zasliši se cingljanje zvonca.

19. PRIZOR

Soba umobolnice

Ignaz sedi na postelji. Obkrožen je z duhovi iz prejšnjih prizorov.

IGNAZ

zelo slaboten

Samo še vi ste mi ostali ... moje drage prikazni. Pa še vi ne rečete nič na vso to komedijo. Morda je bolje tako. Saj je bilo vse rečeno. Vse besede niso pomagale. Pisma, knjige, predavanja ... vse zaman. Malo vode in klora je vse, kar bi bilo potrebno. Tudi moja smrt bo le še ena v množici. Spregledana, pozabljena. *Si odmotava povoj na levi roki.* Tako utrujen sem. *Iz roke se mu pocedi kri.*

Se uleže.

Ampak nekega dne bo resnica prišla na dan, in čeprav tega morda ne bom doživel, mi misel na to, tudi ob tej smrtni uri, razveseljuje dušo.

Vsi, ki imajo srce na pravem mestu, morajo misliti kakor jaz. Morajo!

Umre.

Zasliši se cingljanje zvonca.

K publiki se obrne duh profesorja Škode.

Semmelweis je umrl na Dunaju 16. avgusta 1865 v sedeminštiridesetem letu starosti.

Njegovo odkritje je bilo v času njegovega življenja povsem ignorirano.

Louis Pasteur bo petdeset let kasneje razsvetlil ume povprečnejem in pojasnil skrivnosti sveta mikrobov na neizpodbiten način.

Leta 1943 so na Dunaju odprli porodnišnico, ki nosi ime po najbolj znanem porodničarju devetnajstega stoletja – Philipu Ignazu Semmelweisu.

KONEC

© Borut Marter

Uporaba in reprodukcija besedila brez pisnega dovoljenja avtorja je prepovedana.